

SPIS TREŚCI

Wstęp	5
Podstawa źródłowa	7
Stan badań	26
I. Droga do biskupstwa włocławskiego (1496 (?)–1546)	31
1. Pochodzenie	31
2. Studia	32
2.1. W otoczeniu krewnych — Piotra Tomickiego i Andrzeja Krzyckiego	32
2.2. Uczeń Leonarda Coxe'a — pierwsze kontakty z Erazmem z Rotterdamu	34
2.3. Podróż edukacyjna	36
3. Początki kariery	46
3.1. Objęcie kanonii krakowskiej	48
3.2. Starania o kanonię plocką	48
3.3. Powrót do Krakowa i służba w kancelarii królewskiej	50
3.4. Przebudowa kamienicy kapitulnej	54
3.5. Pobyt w Wilnie	58
4. Rozwój kariery po śmierci protektorów	59
4.1. Legacje na sejmik w Środzie	60
4.2. Objęcie biskupstwa kamienieckiego	61
4.3. Legacja do króla rzymskiego Ferdynanda Habsburga	62
4.4. W otoczeniu królowej Bony	65
4.5. Awanse na biskupstwa chełmskie i włocławskie	67
II. W stronnictwie królowej Bony (1546 — 1 IV 1548 r.)	70
1. Objęcie diecezji włocławskiej	70
2. Wizytacja pomorska	72
2.1. Nastroje polityczno-religijne w Gdańsku w przeddzień ingresu	73
2.2. Przygotowania do ingresu	74
2.3. Przebieg ingresu	76
2.4. Początek konfliktu o jurysdykcję nad klasztorami pomorskimi	77
3. Rozprzestrzenienie się konfliktu poza granice diecezji	80
3.1. Sojusznicy i przeciwnicy biskupa włocławskiego	83

3.2. Konflikt o jurysdykcję nad klasztorami w kontekście stosunków polsko-pruskich.....	87
3.3. Relacje Zebrzydowskiego z Radą Pruską	88
3.4. Eskalacja konfliktu	93
3.5. Śmierć kanclerza Sobockiego i jej znaczenie dla sprawy klasztorów	100
III. Między stronnictwami (IV 1547 — 1 IV 1548 r.)	104
1. Sejm krakowski 1547 r.	104
1.1. Działalność Zebrzydowskiego na sejmiku w Radziejowie	104
1.2. Przebieg obrad	105
1.3. Sejm wiosenny jako moment przełomowy dla usytuowania Zebrzydowskiego na scenie politycznej Królestwa.....	107
2. Poparcie projektu przekazania władzy w Koronie Zygmuntowi Augustowi	112
3. U boku króla w Piotrkowie	114
3.1. Zebrzydowski wobec kwestii małżeństwa Zygmunta Augusta	115
3.2. Dalsze zbliżenie z kanclerzem i kryzys w stosunkach z prymasem	117
3.3. Relacje z królową Boną przed sejmem piotrkowskim 1547/1548 r.	121
4. Sejm piotrkowski 1547/1548 r.	123
4.1. Przebieg obrad	126
4.2. Zebrzydowski na sejmie piotrkowskim.....	128
4.3. Delimitacja między Koroną a Wielkim Księstwem Litewskim	135
IV. Moment przełomu (1 IV 1548 — II 1549 r.)	138
1. Śmierć króla Zygmunta I	138
2. Próby dołączenia do stronnictwa prokrólewskiego	140
3. Między władzą a opozycją	142
3.1. Zjazd senatorów wielkopolskich w Gnieźnie	142
3.2. Chwilowe zbliżenie z opozycją antykrólewską	146
4. Udział w kampanii królewskiej przed sejmem jesiennym 1548 r.	151
4.1. Nieudany sejmik w Radziejowie	151
4.2. Udział w krakowskich uroczystościach pogrzebowych	152
4.3. Powtórzony sejmik w Radziejowie	153
4.4. Zebrzydowski wobec projektu sprowadzenia Radziwiłłówny do Korony	155
5. Zebrzydowski jako członek stronnictwa królewskiego — sejm jesienny 1548 r.	156
6. Pobyt w Piotrkowie u boku króla po zakończeniu obrad	166
7. Stosunki z królową Boną w okresie walki o królewskie małżeństwo	168
V. U boku króla (I 1549 — IV 1551 r.)	171
1. Między matką a synem.....	171
1.1. Sprawa klejnotów królowej Izabeli Zápolyi	171
1.2. Zerwanie relacji z Boną.....	176

2. W służbie Zygmunta Augusta	178
2.1. Relacje z najbliższym otoczeniem króla	180
2.2. Kontakty z przedstawicielami opozycji	180
3. Sejm piotrkowski 1550 r.	181
3.1. Sejmik w Radziejowie	183
3.2. Przebieg obrad piotrkowskich.....	185
3.3. Zebrzydowski na sejmie 1550 r.	186
4. Druga wizyta w Gdańsku	187
5. Na drodze do biskupstwa krakowskiego	192
5.1. Poszukiwanie protektorów.....	194
5.2. Rywalizacja z Jerzym Podlodowskim.....	198
5.3. Sprawa synodu ministrów małopolskich w Pińczowie i edykt królewski.....	201
6. Elekcja na biskupstwo krakowskie.....	203
6.1. Geneza sukcesu	204
6.2. Zabiegi o uzyskanie konfirmacji papieskiej — konflikt z Andrzejem Czarnkowskim	206
7. Przebudowa zamku wolborskiego.....	208
VI. Senator.....	212
1. Zebrzydowski jako doradca królewski.....	213
1.1. Na forum senatu.....	214
1.2. Zebrzydowski a polityka zagraniczna ostatnich Jagiellonów.....	215
1.2.1. Zagadnienie stosunków z Turcją	215
1.2.2. Kwestia węgierska	222
1.2.3. Stosunki z Karolem V i sprawy pruskie.....	235
1.2.4. Poglądy na politykę wobec Prus Książęcych	238
1.2.5. Podsumowanie	242
2. Senator wśród szlachty	244
2.1. Działalność polityczna na szczeblu lokalnym.....	244
2.2. Zagadnienie klienteli biskupiej.....	248
2.3. Zebrzydowski a reprezentacja szlachecka	249
3. Wpływ Zebrzydowskiego na obsadę godności w państwie.....	254
Epilog	257
Zakończenie	261
Wykaz skrótów	271
Bibliografia	273
Indeks osób	287
Indeks miejscowości	295